

Stemmeretsordning. Men er det saa umuligt at forstaa, at Kvindernes Stemmeretsforening intet politisk Parti er, at slet ikke alle dens Medlemmer tilhører Venstre, slet ikke alle holder paa almindelig Stemmeret, at for Kvindernes Stemmeretsforening gælder det, først og fremst at faa anerkendt det Princip, at ingen Kvinde skal nægtes en Ret, som kun nægtes hende, fordi hun er en Kvinde. Først naar dette Princip er anerkendt, kan Kvinderne begynde at arbejde for hver sit politiske Parti; da skilles vore Veje, men indtil den Tid kommer, arbejder konservative og demokratiske Kvinder sammen — foreløbig er det dette Princip, som for os er det vigtigste. Heller ikke skulde vi Kvindesagskvinder, som tilhøre Venstre, føle os meget opfordrede til at støde konservative Kvinder fra os ved at arbejde for almindelig Stemmeret. Hvis Hr. J. vil tænke sig om og undersøge Forholdene, vil han se, at netop i de Lande, som har almindelig Stemmeret for Mænd, staar Kvindernes Sag i den Henseende mest haabløst. Der er en ganske anderledes Mulighed for, at norske Mænd vil anerkende det uretfærdige i, at Kvinder, som er i selvstændig Stilling, betaler Skat, og i det hele har samme Byrder, Pligter og Arbejde som stemmeberettigede Mænd, at de nægtes de samme Rettigheder. Og der er en ganske anderledes Mulighed for, at de frygtomme vil finde, at denne Indrømmelse dog ikke kan medføre saa store Farer. Og faar vi først denne Indrømmelse, da vil rigtignok vi Venstrekvinder arbejde af al Magt og Evne for at faa almindelig Stemmeret — det eneste retfærdige og værdige i et frit Land, og da vil vort Arbejde kunne udrette noget. Og da vil de konservative Kvinder benytte sin Stemmeret til at arbejde imod os. Naturligvis — hvorfor skulde de ikke det?

Hr. Chr. Knudsen anbefalede Oprettelsen af en ny Kvindeforening kontra Norsk Kvindesagsforening. Kan Hr. Knudsen og Jeppesen faa en saadan istand, skal det inderlig glæde Norsk Kvindesagsforening, især hvis den ny Forening kom til at bestaa af Medlemmer, som kunde naa der, hvor N. K. F. ikke har Evne til at naa og udrette noget. Men kontra N. K. F. kan den ikke blive. Der skal til for at skændes, og N. K. F. nægter at betragte en saadan ny Forening som sin Rival. Vi hilse alt Arbejde for Kvindernes Sag velkommen med Glæde, vil hjælpe og støtte den ny Forening af al Magt, anerkende dens Arbejde og være taknemlige og glæde os, hvis den formaar at udrette mere, end vi har kunnet. For at vi ikke har udrettet stort, skal villig erkendes. Hvad den Ting angaar — havde vi bare lidt mere Tid og mange flere Penge, skulde Hr. Jeppesen faa se, at vi var ikke saa daarlige endda.

Derpaa svarede Hr. Jeppesen i et senere Nummer af samme Blad og oplyser, at han paa Mødet havde sigtet til Stemmeretsforeningen, han siger:

Kvindestemmeretsforeningen lægger hele Vægten paa at faa Kvindens Menneskeret principielt anerkendt, forgæves spør jeg mig selv, hvad derved vilde være vundet for Kvindebevægelsen.

Hvad vilde være vundet for den halve Million retsløse og afhængige Kvinder her i Landet, om det lykkedes i Stemmeretsforeningen, ved sine Bønner, at skaffe et Par tusind økonomisk uafhængige Kvinder politiske Rettigheder.

Ikke en Bøs.

Jeg skal medgi, at Principet bunder i Retfærdighed; men at et saadant Princip blotte Anerkendelse vilde bringe os et Skridt nærmere Kvindernes Frigørelse — benægter jeg.

Og jeg gør det saameget dristigere, som det er min Mening, at Principet har været anerkendt helt siden 1814, anerkendt med kongelig Sanktion og alt saadant noget; anerkendt i Norges Riges Grundlovs § 49, der udtrykkeligt giver hele Folket den lovgivende Magt. En Kvindestemmeretsforening, der kræver mindre end Grundloven siden sin Oprindelse har anerkendt, maa jeg faa Lov at kalde en Karikatur.

§ 49 er Grundlovens Hjørneste, den gør ikke Forskel paa Mand og Kvinde, paa fattig og rig; den hævder: Er du Menneske, saa har du Menneskeret.

De Mænd, der har bygget vort Samfund, har ganske vist fra det Øjeblik, Hjørnesteinen blev lagt, forfusket Værket, de har fornægtet Principet og narret Kvinderne for deres Menneskeret, og det har de kunnet gøre, fordi Kvinderne ikke varetog deres Interesser. Og det vil jeg sige, at den Kvindeforening, der ikke hævder Grundlovens § 49, men som blot kræver Ligestillelse med Manden i det forfuskede Samfund, den gør sig til Fuskernes Medskyldige.

Det kunde undskyldes, hvis der derved var mindste Udsigt til at fremme Arbejdet for alle Kvinders Frigørelse; men det er det, jeg mener, der ikke er, ja jeg mener endog, at det forrykker det Tidspunkt, da Menneskeheden blir fuldt ud anerkendt i vort Samfund.

Jeg har aldrig været vred paa Kvindestemmeretsforeningen,

men naar jeg nu tænker paa, at dens Medlemmer ber de Mænd, der med Magt har stængt Kvinderne ude, om at blive anerkendt som Medlemmer af Samfundet, da føler jeg mig oprørt.

Kvindernes, saa vel som Arbejdernes Menneskeret, vil ikke blive fuldt anerkendt, før deres Krav er bleven mægtigere end den Magt, som stænger dem ude; thi de er ikke udestængte, fordi de Mænd, som sidde inde med Magten og Indflydelsen, mangler Forstaaelse af Menneskeretten, nej, de stænges ude, fordi de magtbesiddende Mænd ikke vil give sine Særrettigheder fra sig.

Derfor er der kun én Vej for Fremskridtskvinderne at gaa, de maa vende sig nedad, vende sig til de, der lide Uret, og kræve af dem, at de forenede rejser sig mod Uretten.

Saa mange er de, og saa stor er Uretten, at den Dag, da blot Halvdelen kræver sin Ret, tør den ikke nægtes dem.

Derfor siger jeg til Stemmeretskvinderne: Gaa ud og lær Kvinderne, at de har Samfundsinteresser at varetage lige saa vel som Mændene, lær Husmødrene, at Deltagelsen i det sociale Samfundsliv er vigtigere for dem end for de fleste andre, netop for deres Hjems Fred og Lykke og for deres Børns Skyld; gaa den Vej, og De vil træffe Socialdemokraterne et Sted paa Vejen.

I en senere Artikel, 23de Oktober 1889, ogsaa i Dagbladet, udtaler Aasta Hansteen sig blandt andet saalydende: — — —

Det herskende Samfund er et Mandssamfund; denne Omstændighed er Aarsagen til og Forklaringen af Kvinderejsningen i de højere Lag. At denne urimelige og usandsynlige Fremtoning ikke mer kan overses og ties ihjel har gjort den Virkning, at den ynkende Haan, hvormed den fra visse Hold saalænge er bleven oversprøjet, nu har forvandlet sig til rasende Haan. Vi forstaaar at værdsætte dette Fremskridt hos vore Bohemer.

Arbejdersagen, som bæres frem af Mænd, er ikke saa vanskelig at fatte for det gamle Mandssamfund. At en talrig Organisation af Mænd er en Magt eller i al Fald kan blive en Magt, denne Forestilling er ikke ny eller fremmed.

Anledningen til ovennævnte Drøftelse i nærværende Blads Spalter var et Referat, hvori et æggende Udtryk, brugt af den indledende Taler paa fornævnte Møde, blev udhævet. Samme Referat nævnte derimod ikke al den Alvor i Anerkendelsen af Kvindens Dygtighed og moralske Kraft; det antydede ikke al den Hjærtevarme, som gennemstrømmede Foredraget, idet Taleren, med al den Deltagelse, som den fælles Lidelse giver, fremstillede Kvindernes store Egenskaber saaledes, som de komme til Syne i de Samfundslag, hvor Mænd og Kvinder lide under fælles Undertrykkelse. Men da Hr. Jeppesen tilgiver Referenten dette, saa vil jeg i al Fald kalde det et heldigt Træf, at det ufuldkomne Referat har fremkaldt denne højst lærerige Drøftelse.

Fru Nielsen paapeger med Grejhed alle de Omraader, hvorpaa Norsk Kvindesagsforening har arbejdet for sit Køn og for at hjælpe de daarligst stillede af dette. Hun slutter med paa en heldig Maade at udhæve, at Kvindesagen er en Kvinde-Sag; det gælder først og fremst at faa anerkendt det Princip, at ingen Kvinde skal nægtes en Ret, som kan nægtes hende, fordi hun er en Kvinde.

Hr. J. ser Kvindesagen udelukkende fra sit Standpunkt som Fører for Arbejderpartiet. Han nægter Kvindesagen Ret til at eksistere som en særskilt Sag, paa Grund af, at Arbejdersagens Program indbefatter Kvindens fuldstændige Ligestilling med Manden. Denne Paastand om, at Kvindesagen derved skulde blive overflødig, maa Sagens Forkæmperinder bestemt protestere imod. Jeg maa her minde om, hvad jeg før ytrede, at det var for Klarhedens Skyld, jeg udhævede, at de to her omhandlede Sager tilhørte to forskellige Samfundslag. Det var for at udhæve, at det heldigvis er højst forskellige Tilstande, som er de raadende i disse to Samfundslag. Vi maa saaledes paa en Maade glæde os over, at Kvinderejsningen er en Karikatur i Hr. J.s Øjne — forsaavidt som de unaturlige Tilstande, som har fremkaldt den, er ukendte i det Samfundslag, som Hr. J. repræsenterer.

Naar Hr. J. ikke indrømmer Principernes Betydning; naar han nægter den Vægt, som ligger i selve Anerkendelsen af Retfærdigheden som Princip, da maa vi paa Kvindesagens Vegne raabe varsko. Jeg ytrede i mit sidste Foredrag, at Kvinderne repræsenterer netop den Magt, som hersker uafhængig af materiel Kraft.

Mod enhver Omvæltning, som ikke er grundet paa et sejrende Princip, kan Bajonetterne bruges. Men disse er Arbejdernes og Kvindernes fælles Fjender.

Da jeg overvar ovennævnte Møde og deltog i Debatten, skal jeg faa Lov til at hidsætte nogle af mine der fremførte Ytringer som henhørende i denne Udredning.

Kvindernes Rejsning i de højere Samfundslag er af den største Vigtighed. Den kvindelige Aand har gennem Aarhun-